

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUDEȚ. TARNAVA MICĂ

IN SERATE

conform regulamen. de a-
plicare a tarifului comer-
cial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foale înscrise în Registrul de
publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2-1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 L i

Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Lauda Sf. Mătăniei

(+) *Bisericeii Romane îi este dragă în chip deosebit devoțiunea rosariului. I-a și închinat o lună întreagă: luna lui Octombrie. Deprinderea acestei devoțiuni a încărcat-o cu bogate daruri sufletești pentru vii și pentru morți — ne gândim la indulgențe — iar Vicarii Domnului s'au întrecut întru a-i vesti lauda și a lega de suflet bunilor creștini să scoată, neosteniți, apă vie și întremătoare din acest nesecat izvor de binecuvântări cerești.*

Sfântul Părinte Pius XII calcă în urme bătătorite de înaintași străluciți când, mulțimei de credincioși primiți luna aceasta în audiență, a ținut să le aducă aminte, părintește, de comoara obștească și la îndemâna tuturor, care-i devoțiunea sf. mătăniei. — A grăit pentru creștinii vremilor noastre urmașul vârhovicului Petre, preamărind pomenita cale ușoară de îmbogățire întru Domnul:

Rosariul e rugăciunea sfințitoare a tuturor. Înainte de toate a tinerilor căsătoriți: E așa de dulce, în bucuria acestor prime zile de toată intimitatea, să așezi în acest fel nădejdi și propusuri de viitor sub ocrotirea Fecioarei Preacurate și Puternice, și a Maicii iubitoare și milostive, a cărei bucurii, dureri și străluciri se perindă pe dinaintea ochilor sufletești, în vreme ce decadele „Născătoarei” armează una după alta printre degetele mătănilor, aducând aminte pildele celei mai sfinte Familii. — Rosariul copiilor, a micuților cari, stând între degetele lor încă stângace, boale mătănilor, repetă încetinel, ca să se obișnuiască, și făcându-și silă, dar cu atâta iubire, Tatăl Nostru și Născătoarele, pe care cu ei să le învețe o măicuță răbdătoare. Greșesc ei câteodată, nu-i vorbă; stau cumpană și le cam vine cu rușine, dar e o încredințare în privirea încrezătoare pe care o fixează pe icoana Mariei, în care încep să învețe a vedea marea lor Maică din seriu. Rosariul fetei mari, veselă și senină, dar dela o vreme serioasă și îngrijorată de viitor. Rosariul tânărului ucenic, student, a căruia viață, care se pregătește, muncind cu bărbăție, să poată câștiga într-o zi pâinea de pâine și pentru ai săi, și pe care rosariul întovărășește, sub uniforma militară, în mijlocul oboselilor și primejdiilor războiului, răstărușind să-l strângă pentru ultima dată în viața sa în care poate patria îi va cere supremația, iar tovarășii de arme îl vor afla mișcându-se între degetele sale reci și însângerate. — Rosariul măicuței: a muncitoareii cu palma și mărgelile simple, solide, uzate de timpuriu, pe care ea poate că nu apucă să-și ia seara când, obosită de greul muncii încă în credința și în iubirea sa pentru Dumnezeu, recita rosariul, luptându-se cu gândul la cei dragi ai

Tineretul și cultura religioasă

Gândirea și viața modernă, în manifestările ei, este adânc străbătută de problemele religioase și valorile spiritului. Chiar și noua orânduire europeană face parte — se spune — din această înaltă preocupare. În mod deosebit asupra tinerelor vlăstare apasă vădit această frământare și neliniște. Ei caută în religie orientare și răspuns adecuat întrebărilor ce interesează omenirea, energii spirituale pentru a-și realiza cu rodnicie viața personală și aspirațiile sociale.

Acest fenomen îmbucurător dovedește cu prisosință necesitatea culturii religioase sistematice pentru tineret. Cerințele inimii concretizate în cunoașterea religiei trebuie satisfăcute. Omul e plăsmuit pentru adevăr și îndeosebi pentru adevărul religios. Simte un avânt irezistibil, o cerință nesdruncinată spre infinit. Această căutare a lui Dumnezeu este inerentă nu numai gândirii științifice, ci și firei gândirii. E un fapt psihologic necontestat: sbuciumul marilor inteligențe de a se îndrepta în gândire spre culmi mai sublime. Savantul L. Pasteur vorbind Academiei franceze despre ideea infinitului spune: „Ce există peste ceriul instelat? Răspunde: infinitul! Când această idee cucerește gânditorul, nu-i rămâne decât să se așeze în genunchi”. (Cfr. *Il cristianesimo e i naturalisti moderni*, Brescia pag. 457).

săi. Mătăniile doamnei de lume mare, poate că bogată, dar adesea apăsată de griji și de temeri strivitoare. — Rosariul capului de familie; a omului muncitor și energic, mare profesor, vestit inginer, chirurg celebru, avocat elocvent, artist genial, agronom expert, care nu se mai rușinează să-l reciteze, cu simplitate cucernică, în clipele scurte smulse tirăniei muncii profesionale, pentru a se duce să-și stămpere sufletul în pacea unei biserici, în fața sf. jertfelnic. — Rosariul bătrânilor; rosariul celor în luptă cu moartea; în sfârșit rosariul familiei întregi „recitat în comun de toți ai casei, de mici și de mari, care adună, seara, la picioarele Mariei, pe cei despărțiți peste zi și risipiți de grijile vieții... care sfîștește, în felul acesta, legătura ce-i unește pe toți sub scutul de Maică al Neprihănitei, Regina Sf. Rosariu”.

Sunt numai frânturi, acestea, din splendida cuvântare de învățătură ziditoare de suflet a Preafer. Părinte. Ajunge însă și atâta pentru a trezi și la noi interesul celor ce n'ar cunoaște această ideală devoțiune, și pentru a întezi și încălzi și mai mult zelul celor ce odeprind. Și e sigur că avem și de unii, și de alții.

Sf. Toma de Aquino ne dă rațiunea filosofică a acestui fapt. „Ultima perfecțiune a minții este adevărul divin”. (*Sum. Theol. 2, 2 q. 180 art. IV, ad. 4*). Inteligența noastră deci nu progresează decât în virtutea dinamismului ce o directivează spre adevărul infinit, spre Dumnezeu, spre care a primit impuls în creare. Restul adevărilor nu sunt decât participări fragmentare a acestui adevăr, „imagini asemănătoare lui Dumnezeu” după expresiunea genială a lui Bossuet.

Pozitivismul agnostic și materialismul ateu ce-au stăpânit vreme îndelungată educația tineretului, au încercat intens cu armele convingerii să suprimă avântul sublim al sufletului, să înăbușească viața morală și spirituală a tineretului, să-l încarcereze între frontierele mici ale lumii materiale și sensibile. Încercare zădarnică. Tinerul conștient mai curând sau mai târziu, cu fruntea ridicată spre cer, se va desbrăca de beția, violența și știința orgolioasă, va deschide paranteza tristă a vieții și se va arunca cu entuziasm sporit spre înălțimile supranaturalului. Căci problema religioasă nu e „o boală ce se vindecă prin negândire” cum voia Littré, ci o cerință a minții noastre, a voinței, a inimii. Prin urmare trebuie satisfăcută.

În religie descopere tinerul cea mai desăvârșită filosofie, orientare neșovăielnică în gândire și aspirații, odihnă în frământările spiritului însetat de lumină, concepții sănătoase despre viață și lume ce mulțumesc și liniștesc sufletul. Filosoful T. Jouffroy evocând credința pierdută scrie: „eram fericit, de aceea fericire care este rodul unei credințe vii și sigure, a unei doctrine ce desleagă toate marile probleme ce-l frământă pe om”. (*Baunard, Il dubbio e le sue vittime, Torino 1904*). Într'adevăr viața devine un mister nedeslegat și fără valoare, dacă nu este încopciată de absolut, de infinit. Ideea religioasă nu numai că dă un sens vieții și o transformă, ci completează celelalte idei ce formează patrimoniul științific al inteligenței. De fapt, cultura nu este altceva decât stăpânirea adevărului. Religia însă integrează minunat cunoașterea adevărului, lărgind orizontul minții, ridicându-o pe planul adevărilor superioare la care științele profane nu pot ajunge. De aceea Sf. Toma scrie: „știința sacră e înțelepciune între toate înțelepciunile omenești”. (*Sum. Theol. 1. q. 1 art. 6*). Știința religioasă îndreaptă inteligența spre câmpurile imense ale infinitului și divinului. E încoronarea instrucțiunii publice, (Cfr. *Concordatul între Sf. Scaun și Italia, art. 36*) coordonează și sintetizează celelalte cunoștințe, căci științ

este un complex de cunoștințe logic înfrățite. Ultimul cuvânt de spus în cercetarea ultimelor cauze ale lucrurilor îl are tot religia. Umilitoarea mărturisire a agnosticilor, lozinca lipsită de elan *ignoramus et ignorabimus*, sunt consecințele logice și fatale ale suprimării divinității în știință.

În lumina religiei și cultura profană se îmbogățește de noi aspecte și frumuseți pe cari ochiul necredinciosului nu le poate gusta. Cum poți înțelege și aprecia fără suficientă instrucțiune religioasă multe din valorile noastre literare și artistice inspirate din eternele adevăruri evanghelice? De aceea bogățiile spirituale ale lumii grecești, romane, naționale și creștine trebuiesc complectate imprumutat înfrățindu-le în nesdruncinată manifestare a măreției omenești.

Instrucțiunea religioasă nu are numai o finalitate culturală, lăsând urme neșterse în câmpul științelor; ci în mod deosebit pe plan moral deprinde o puternică înrăurire în formarea caracterelor tari, în crearea unui spirit și sentiment creștin, ce înalță omenirea spre adevărata perfecțiune și drum sigur al progresului. Cultura religioasă e necesară, pentru că oferă acel întreg de învățături și norme de drept și justiție ce formează conștiințele, valorifică ideea datoriei, dezvoltă sentimentul moral și plămădește caracterul neînduplecat. Când inteligența este iluminată de credință conștientă, omul e inclinat spre practică generoasă. Cultul extern nu va apare simplu formalism, religia sentimentalism fără conținut, căci va purcede din principiu de cunoaștere intern. La acest lucru însă nu se ajunge fără temeinică pregătire intelectuală religioasă.

Dar pentru ca această cultură religioasă să devină într'adevăr aliment pentru minte, forță pentru voința, flacăra de iubire și râvnă spre fapte bune, e nevoie să fie temeinică, adâncă și proporționată. Nu e rațional să rămâi copil în ale credinței și bărbat în ale științelor profane. Partea rațională a instrucției religioase trebuie armonizată cu desvol-

tarea intelectuală a tinărului. Instrucția vagă și incompletă, ignoranța condamnată și superficialismul în cunoașterea adevărilor de credință nu furnizează armele de luptă pentru combaterea forțelor vrășmașe, ci pregătesc pe omul necredincios și indiferent de mâine. Ruina morală provine din naturalism exagerat, din orgoliul minții, dar adeseori chiar din lipsa de pregătire religioasă proporționată condiției sociale.

În clipele actuale de aspre frământări și confuzie a ideilor, în contrastele politice și sociale, în nesiguranța și îndoiala deslegării marilor probleme, în sbuciumul vehementelor pasiuni, tineretul reclamă cuvinte care să fie „*spirit și viață*“. Cuvinte ce le poate rosti autoritar numai religia lui Hristos. Iubirea religiei și patriei pretind să satisfacem acestor nobile aspirațiuni tinerești prin cultură sistematică religioasă, care să fie scut și apărare a patrimoniului credinței și orientare sigură în viață. Acum când o nouă formă de educație este proiectată de autoritatea de Stat, Biserica are un rol covârșitor și un cuvânt de spus, pentru a nu mai asista neputincioși la priverștea tristă și rătăcirile păgubitoare ale trecutului. E timpul suprem să dăm școalelor noastre o pedagogie proprie. Cu experiența de veacuri și mijloacele supranaturale, cu o cultură temeinică, școala de religie, cercuri de studii, cursuri de conferințe, asociații religioase inteligent conduse, cursuri de formare morală, concursuri catehetice și acțiuni catolică vom croi cu siguranță noi drumuri de însănătoșare morală pentru tineret. Deci la muncă, țara și biserica ne cheamă.

Septimiu Todoran

Grija sfintelor altare. Chivotele bisericilor noastre tănuiesc pe însuși Impăratul cerurilor, căruia i-se cuvine cinste și închinare îngerească. Se uită ușor însă acest lucru și nu odată Isus Euharisticul e adânc jignit în Taina iubirii Sale. Ca să preîntâmpine ase-

menea cazuri, Preasf. *Alexandru al Maramureșului* a luat măsuri precise în cauză, nereșpectarea cărora atrage sancțiuni aspre. — Dispune Preasfințitul dela Baia Mare:

1. Preoții vor fi cu deosebită grijă ca pâinea și vinul ce folosesc pentru sf. liturghie să fie într-o toate corespunzătoare, înlăturând orice materie dubioasă, care ar prezenta vreun semn că a început să se strice (mucezure, ori oțetire).

2. *Discul și potirul* să fie bine într'aurite și să aibă forma prescrisă de ritul nostru răsăritean. E vorba aici mai ales de disc, care trebuie să fie cu totul neted și să aibă margini mai ridicate decât cele folosite în biserică latină, spre a nu expune sf. părțile la risipire.

3. *Vasele sacre* — cari nu pot fi folosite, evident, pentru nici un alt scop — sunt a se păstra totdeauna în loc decent și sub cheie, spre a nu putea fi apropiate de persoane ne-competente.

4. Deosebită grijă reclamă *chivotul și pixida*, în cari se păstrează sf. cuminicătură, privitor la cari inculcăm cu toată puterea cele dispuse anterior, adăugând că — după ce Sf. Scaun insistă cu apăsare specială asupra acestui moment, asupra căruia atragem și deosebit atenția șefilor districtuali — este în omis necesar ca *chivotul să aibă încluztoare cu cheie* — păstrată și aceasta la loc secret, accesibil numai preotului —, spre a fi astfel la adăpost de putința unei profanări prea ușoare. În scopul acesta se mai cere ca, acolo unde locuința preotului nu poate fi în apropierea bisericii, să se ia măsuri, ca altă persoană de toată încrederea, având locuință în apropiere, să fie însărcinată cu paza bisericii și a chivotului cu sf. Euharistie.

5. Oprindu-se — cum am mai anunțat — cu desăvârșire ca sf. *cuminicătură* să se mai păstreze în forma uscată, pregătită la Paști pentru anul întreg, se impune schimbarea ei săptămânală, admițându-se numai în cazuri cu totul excepționale — și nici de cum în

FOIȚA „UNIRII“

Moldovenii noștri de dincolo de Nistru

Statisticile au arătat în cifre numărul mare de români cari locuiesc dincolo de Nistru. Hărți care arată diversele neamuri în culori arată și mai plastic aceiași situație.

Toate acestea apar ca niște date abstracte și reci, dacă gândul și sufletul nostru nu umple cu conținut cifrele. Fiecare număr din statisticile acelea reprezintă un român, un moldovean de-al nostru, care vorbește ca dumneata și ca mine, care crede ca noi toți, și care din timpuri pe care nimeni nu și le mai aduce aminte „e străin în țara lui“.

Poate că nici această sforțare a imaginației și a judecății nu-i de-ajuns pentru a putea da o idee completă despre ce este aceea „Transnistria românească“.

Pentru ca să înțelegi totul, — și bucuria noastră de a-i regăsi și tragedia lor de a se fi născut, de a fi crescut și de a fi murit, generații după generații, printre străini, trebuie să vezi, să auzi și să simți toate la fața locului.

După ce ai trecut Nistrul, și când ai intrat într'un sat și vrei să întrebi ceva sau să stai de vorbă cu un om, îți vine, fără să vrei,

să faci apel la cele câteva cuvinte rusești pe cari le știi și să le înșiri, fără legătură: „Prava!... na prava!...“

Și pe când te căznești să îngăimi ceva în limba lui Tolstoi, cel din față te privește nedumerit; el „rusul“ nu înțelege nimic; și deodată te 'ntreabă el „ce vrei?“ într-o moldovenească perfectă.

Nimeni nu va putea spune, niciodată, de-ar fi să studieze la fața locului zeci de ani, prin ce minune acești moldoveni uitați de Dumnezeu și mai ales de noi, dar mereu neuitați de ruși, s'au putut menține aici cu limba, cu credința și cu sufletul lor.

Bine înțeles că ei nu pot avea un sentiment de fii ai României și nici o conștiință de „români“ în sensul pe care acest cuvânt îl are pentru noi, fiindcă nu au memoria vre-unei vieți naționale românești, în casa părintească a românismului.

Ei sunt ca acei oameni cărora, pe când erau copii le-au murit părinții pe care nu și i-au cunoscut, și despre care nu au în memoria și în structura lor sufletească nici o urmă.

Dar aceasta nu înseamnă nimic. Aceasta nu înseamnă că ei sunt mai puțin români.

Ceeace este esențial este faptul că ei au, și încă cu mare mândrie, conștiința că sunt „moldoveni“, adică altceva decât ruși.

Niciodată, vreun om din mii de sate românești de dincolo de Nistru, nu-ți va spune că este rus, ci îți va răspunde „pe moldovenește“, că este moldovean.

Sate nenumărate, regiuni nesfârșite sunt ocupate de acești „moldoveni“, care nu știu decât moldovenește și nici o boabă rusească, nici acum precum nici în timpul țarilor. S'au schimbat urgiile, dar au trecut peste capul lor, s'au încălcând trupul și sufletul lor, dar au rămas, fără ostentație dar firesc, la vorbă și la „fasonul“ lor de moldoveni.

Și vorba lor nu e o întâmplare. E semnificativă fără putință de tăgadă a originii lor.

Sunt frați de-ai noștri.

E adevărat că în educația noastră oficială s'a creat o sensibilitate națională in-deosebi pentru Ardeal. Și nu a fost rău. Idealul nostru național s'a intimidat însă în fața colosului rusesc care stăpânea frații dela Răsărit și, timorat, n'a insuflat același elan și aceleași înaripate speranțe.

Dar aceasta nu a putut însemna nimic odată renunțare la ceea ce este drept, după cea mai dreaptă cumpănă de cântărire a cerințelor formate de națiuni: să fim odată toți împreună; să se poată desvolta seminiștea aceasta românească normal, liniștit, în integritatea ei, pentru a da omenirii tot ceea ce specificul ei național poate da în toate ramurile de creațiune.

Cine poate avea inima să-l lase în pă-răsire, streini în țara lor, atunci când Dumnezeu, în clopotnițele de dincolo de Nistru, ridicând iarăși clopotele, a sunat desrobirea?

P. C. Merleşescu

de vară, când căldura alterează mai ușor sf. specii — o schimbare în răstimp mai lung, de cel mult 14 zile. Unde această dispoziție nu poate fi riguros și literal observată — cum ar fi bisericile din filii, în cari preotul — cum ar putea ajunge să slujească sf. liturghie (fie și în zile comune) decât în răstimpuri mai lungi decât cel arătat mai sus, ori unde sunt alte neajunsuri atingând grija cuvenită sf. Euharistii — se interzice formal păstrarea sf. cuminecturi, fiindcă „este de preferit (cum spune instrucția S. Congregației) ca sf. Euharistie să nu poată fi adorată cu ușurință, decât să fie expusă unui probabil pericol de profanare“. Iar pentru că măsura aceasta să nu rămână literă moartă, îndatorăm pe șefii districtelor să Ne raporteze, în timpul cel mai scurt, dacă pentru bisericile ce ar cădea sub prevederile acestei dispoziții s'au luat, ori nu, măsurile corespunzătoare și cari sunt acelea.

6. La fel *Ni-se va raporta* din partea celorlalte șefi districtuali și despre orice alte abateri dela dispozițiile de mai sus, respectiv cele date anterior în chestiune, spre a putea lua față de cei neglijenți, ori nepăsători, într-o materie cum este aceasta — pe care o socotim, cum am mai spus-o, adevărată măsurătoare a credinței și pietății preoțimei — măsurile disciplinare cerute de împrejurări, cari pot merge (o spunem înainte) până la suspendarea din oficiu și beneficiu.

Fără echivoc

De câțiva vreme vechea noastră simpatie dela Sibiu, „Telegraful Român“, caută cartă cu lumânarea. Noi însă am preferat să ignorăm provocările, chiar dacă ele s'au întins pe coloane lungi, ca „turta“ veninoasă unui arhimandrit de bine stabilită pomenire. Dacă-i însă să le facem confrăților o răcere fără supărare, apoi cu dragă inimă. Aceasta e cazul; și iată cum „devine“.

Nu de mult, d. I. G. Savin a scris ceva,

în „Viitorul“ bisericesc, despre atitudinea diferitelor ortodoxii din lume față de bolșevism. În credința că autorul, ca orice autor, doarește să fie citit scrisul său de cât mai multă lume, noi am reprodus, întocmai și fără nici un comentariu, constatările dlui Savin. — S'a întâmplat însă, din nenorocire, că ele nu erau pe placul confrăților dela Sibiu, cari n'au întârziat a se supăra foarte. Nu pe autor însă, cum ați crede domniile voastre, naivi cititori, ci pe... „Unirea“ dela Blaj. Ci-că d. Savin n'are nici o vină. Fiindcă dânsul știa foarte bine și pricinile acelei atitudini lamentabile, și dacă ar fi vrut, le-ar fi putut arăta rând pe rând, așa cum o face acuma „Telegraful“ pentru una fiecare din ortodoxii. Vina „Unirei“ însă, care a reprodus numai ceea ce a scris de fapt d. Savin, nu și ceea ce ar fi putut scrie după capul „Telegrafistilor“, este enormă. Confrăților nu le mai ajunge dicționarul vechilor și cunoscutelor drăgălășenii pentru a o infiera.

Din fericire, tot ei ne întind și o punte de salvare. — Acum de curând, același d. Savin a scris ceva și despre atitudinea Vaticanului în aceeași chestiune a bolșevismului. După gustul „Telegrafului“, această însemnare este atât de „grozavă“, încât o reproduce întreagă cu litere cursive și ne invită, cu aer triumfător, să facem și noi la fel, dacă vrem să fim consecvenți, etc.

Am citit notița și am rămas nedumeriți. De ce s'o fi bucurând „Telegraful“, nu înțelegem. Mai curând credem, că face atâta gălăgie suspectă în jurul ei pentru a se răsbuna împotriva autorului.

Oricum, spațiul nostru este mult prea redus și prea scump decât să-l putem ocupa cu astfel de ticluri. Totuși, fiindcă „Telegraful“ ni-o cere, trecem peste toate considerațiunile și îi facem cheful. Iată notița d. Savin:

„Deocamdată vom analiza poziția pe care o are biserica catolică în această gigantică luptă ce s'a deschis între Europa creștină și Rusia păgână. Acea-

stă atitudine nu este încă destul de bine precizată. Diplomația Vaticanului stă, se pare, încă în rezervă între vechea indispoziție pe care o are față de tendința național-socialismului german de a scoate catolicismul din toate rosturile-i politice, reducându-l la rolul lui strict religios și spiritual, și între marele pericol ce ar prezenta o biruință a Rusiei anticreștine. De aceea diplomația papală, fără a îmbrățișa cauza Rusiei, nici nu ia pe față o atitudine categorică în marea cruciadă ce s'a deschis contra ei. Și în timp ce unii dintre prelații bisericii catolice, cum sunt cei din Germania și din țările afiliate Germaniei, sunt contra bolșevismului și alături de puterile care luptă contra lui [...]

Dat fiind faptul că în biserica papală nimic nu se face, mai ales sub raport politic, fără știrea și sub directiva Romei, această dublă atitudine ne pare și ea tot atât de neînțeleasă, dacă nu tot atât de condamnată ca și cea a bisericii anglicane. În definitiv problema care se pune acum e cu mult prea gravă pentru ca ea să îngăduie două atitudini și să fie jucată pe două tablouri. Ori cu Hristos și biserica creștină și atunci nu mai poate exista nici un fel de aranjament și menajament față de Rusia anticreștină și puterile aliate ei în aceeași luptă comună, ori cu aceste puteri — fie ele Anglia sau Statele Unite, aliate ale Rusiei, dar atunci contra intereselor bisericii creștine. O altă alternativă nu există. Căci dacă pentru biserica anglicană esențialul este Anglia, pentru biserica catolică esențialul nu poate fi decât biserica creștină. Și atunci nu mai pot fi îngăduite două atitudini. Ori, și pentru biserica catolică esențialul îl formează întâi interesele politice ale Vaticanului și mai apoi ale creștinismului? Iată o întrebare la care biserica romano-catolică trebuie să-și dea ea singură răspunsul. Și cât mai neîntârziat, fiindcă împrejurările sunt cu mult prea grave, pentru biserica creștină, pentru ca jocul dublei diplomații a Vaticanului să continue. Aceste împrejurări cer o atitudine unică și o hotărâre energică. Această hotărâre singură biserica Romei poate s'o ia în împrejurările de față, și de această hotărâre poate depinde în mare măsură prelungirea inutilă a războiului. Statele Unite au și început, în favoarea Angliei firește, să încerce o precizare din partea Romei catolice. Trimisul dlui Roosevelt, dl Thaylor, a și luat contact cu Mg-rul Maglione, cardinalul însărcinat cu afacerile politice ale Vaticanului.

Va voi Roma să-și spună cuvântul hotărât în această uriașă luptă în care sunt în joc și destinele bisericii creștine? Să sperăm că da. Ea ar putea să facă să înceteze cu o clipă mai de vreme falsele iluzii ale unei biruințe ale Moscovei păgâne, afiliata Angliei, care-și zice încă creștină.

Jertfa iubirii

Scurte notițe privind pe Ț Sora M Leonia —

Biserica este împărăția iubirii dumnezeiești pe pământ; la temelie ei s'a plămădit crucea iubirii lui Hristos. Piatra pe care s'a zidit, Petru, e piatra iubirii: — Petre mă iubesti? Paște oile mele... Apostolii sunt craieții acestei iubiri. Dacă iubire nu am, nimica... Hristos a murit pentru mine, s'a dat pentru mine, m'a iubit... Celce nu iubește pe Hristos să fie afurisit“, glăsuiește simplu și solemn apostolul neamurilor, Pavel.

Logica lui Pavel s'a impus peste timpuri veacuri. Iubirea lui Hristos este viața Bisericii, de ieri și de azi. Iubirea lui Dumnezeu — iubirea de aproapele, lozincă și programul ei... Biserica este potirul adăpat din izvoarele iubirii Mirelui ceresc, din înălțimea căreia se revarsă peste suflete și oameni roua iubirii, curățeniei, sfințeniei, și toate se rezumă la un singur cuvânt: Iubire... Iubirea lui Hristos..

Iubirea trăiește și astăzi. Și își are apostolii săi. Al căror nume e mare și creștineț. Și bucuria noastră e de nespus, când vedem că în această sfântă legiune de onoare și suflete de elită spirituală din lumea noastră românească, cum e copila de șasezece ani din *Tiurul Blajului*, ce purta în brațe numele de *Iustina Frățilă*, în mănăstire de la *Leonia*, moartă la Turda, ca infirmieră, în toamna acestui an. S'a coborât asupra ei

Sf. Spirit cu multă putere, plin de har și adevăr, așa dupăcum s'a coborât peste sfinții și aleșii Domnului. A răpit-o deci din lume, îndrumându-i pașii spre grădina Maicii Domnului — Congregația de surori.

Cum a lucrat iubirea lui Dumnezeu și Mirele fecioarelor în acest suflet, a fost și va rămânea taină ascunsă în ochii oamenilor. Calea ei a fost calea cea mică, calea iubirii. Nici chiar tovarășele de cin n'au observat drama iubirii ce se țese în sufletul ei. Tocmai p ntrucă a fost atât de mică ca și magistrul ei mica Tereza — despre care tovarășele ei spuneau în ceasul morții: oare ce ne vor spune superiorii de Sora Tereza, pentru că ea n'a făcut nimic extraordinar. Așa și Sora Leonia. Se știa atât că e gata la orice jertfă și sacrificiu: tăcută, reculeasă, senină, sburând în dreapta și stânga prin sălile spitalului din Turda, ducând pretutindenea mângâiere, pace, liniștea nădejzii, în sufletele și trupurile obidite și apăsate de ciocanul durerilor și suferințelor. Nimeni nu știa care e taina zimbetului și seninătății ei cerești — veșnic aceeași în lucrurile, jertfele mari și mici.

Doar superioara sa, puține surori, și mai ales preotul ei sufletesc, știau că Sora Leonia iubește pe Isus Hristos. Că 'n sufletul ei artistul divin, mirele fecioarelor, cioplește din ceas în ceas capod'opera iubirii. Că sora Leonia e un suflet pasionat, suflet ridicat pe înălțimi, transfigurat în pasiunea vocațiunii feciorelnice — adâncită și pierdută în calea copilăriei spirituale — umilința iubirii...

Iubirea dumnezeiască care o transformase cu totul — biruia ca un parfum ceresc în jurul ei, bunătatea, delicatețea, curățenia, pacea. O convorbire cu Sora Leonia era cea mai autentică lecție, despre modul cum Isus Hristos transformase toate facultățile ei. Cu toată școala modestă de 6 clase primare, dobândise în mod uimitor știința cerească, știința sfinților, atât de rară în aroganța și superficialitatea zilelor noastre. Nimic nu era în ea artificial și prefăcut. Era naturala, calmul și liniștea sfinților.

Sfârșitul a venit neașteptat și semnificativ. Exact ca și magistrul ei, mica Tereza, a intrat în mănăstire la 16 ani și a sfârșit la 24. Ca victimă jertfită iubirii dumnezeiești, mirele ceresc i-a rezervat ultimele lovituri de daltă. A fost atinsă de paralizie parțială. Liniștea iubirii a păstrat-o mereu. Până ce, în ziua de 10 Septembrie, jertfa a fost deplină, iubirea dumnezeiască își terminase opera. Sora Leonia a trecut peste pragul vieții — în împărăția Iubirii mirelui ei ceresc...

Sora Leonia, de acolo de sus, din cer, va continua, ca și Tereza, munca ei ca Isus să fie cunoscut și iubit. Așa dupăcum a promis preotului ei sufletesc, se va ruga și mijloci înaintea Domnului pentru congreagația și surorile sale, părinții și frații ei, pentru preoții bisericii noastre, și pentru răspândirea iubirii dumnezeiești între filii și ficele Bisericii noastre.

Pr. V. Lupu

Creștinătatea și dreptatea așteaptă cuvântul creștin al Romei. Îi va spune oare?

Acestea sunt rândurile d. Savin. Numai patru lipsesc din ele; și nu din vina noastră. Ele însă nu schimbă înțelesul întregului text, care a extasiat pe confrății dela Sibiu. Dovadă că nu sunt excesiv de pretențioși. Cititorii noștri vor schița un zâmbet citindu-le. De dragul unor anumite efecte, d. Savin face pe naivul, socotind procedura drept mareabilitate. Din nenorocire pentru dânsul, adevărul este mult prea limpede, și mult prea cunoscut de toată lumea, decât să mai poată fi întunecat prin întortochele sofisticate.

Atitudinea Vaticanului față de bolșevism e clară astăzi ca și în prima zi. Nu există țară ori putere care să fi fost și să fi rămas atât de categoric, atât de consecvent, atât de neînduplecat adversar al comunismului ca Roma papală. Toți și toate celelalte — inclusiv cele care astăzi se găesc în război cu Rusia — își pot reproșa anumite șovăeli și târgueli vinovate; nimic Vaticanul. Cum se poate vorbi aci de echivoc? — Tot așa atitudinea Romei față de național-socialism. Cine n'o cunoaște, n'are decât să citească enciclica papală dată în această chestiune. Nu știm să fi intervenit de atunci nici o schimbare importantă în aceste raporturi.

Dacă, după tot ce a spus și a făcut Vaticanul până acuma și nu încetează a spune Sfântul Părinte cu toate prilejurile, d. Savin tot mai așteaptă cuvântul Romei, apoi e sigur că orice ar face Roma, chiar dacă și-ar trimite pe front garda elvețiană cu teribilele ei halebarde de lemn, tot nedumerit ar rămâne. Fiindcă cel ce-și închide ochii, nu vede.

Frumos din partea d. Savin, că dintr'odată atribuie Romei papală atâta covârșitoare putere, de parcă de un gest al ei ar depinde sfârșitul războiului. Până mai ieri presa noastră ortodoxă avea obiceiul să bagatelișeze această putere. Au greșit, de sigur, confrății până ieri; d. Savin însă merge cam departe. Roma a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a împiedeca izbucnirea războiului, apoi pentru a-l limita; ori măcar pentru a-i înlănzii ororile. Lucrează și acum în această direcție. — Dar, pentru moment, iadul a fost mai tare. Războiul a izbucnit, s'a generalizat, din motive și interese politice, nu bisericești ori creștine. Din nenorocire, Papa nu-l poate opri. Mașina iadului mai cere sânge, fiindcă mai are benzină. — Dar, iarăși, nu există putere pe lume care să se roage și să stărue atât de arzător, atât de desinteresat și atât de fără echivoc, pentru curmarea cu un ceas mai de vreme a măcelului, ca Roma lui Petru.

† Petru Pop. La Șard, lângă Alba-

Iulia, în comuna sa natală, au fost așezate spre odihnă veșnică, în ziua de Duminecă 19 Octombrie a. c., osămintele celui care a fost **Petru Pop**, judecător de tribunal în pensiune, membru al *Directorului fundațiunii Șulufane*.

Răposatul a fost unul dintre fruntașii mirenii ai Bisericii noastre, încă dinainte de războiul mondial. Dovadă, însași cooptarea sa în acest Directoriu, alătura de judecătorul de Cassație **† Mezei-Câmpeanu**, de profesorii universitari **† Drăganu Nic.**, **Petre Poruțiu**, de regretatul **Ștefan C. Pop**, de generalul **I. Boeriu**, de domniul **Iuliu Maniu** și **Alex. V.-Voevod**, etc.

Mai bine de o jumătate de secol a trăit

la **Brașov**, unde într'o vreme a fost președintele Reuniunii meseriașilor români de acolo, și unde, dela înființarea parohiei noastre din Brașov (1913) până acum câteva săptămâni, înainte de moartea sa, a fost toată vremea printre curatorii și credincioșii cei mai buni și mai conștiinței ai bisericii, din vremea când liturghia se ținea în strâmăta capelă din Strada Lungă Nr. 111, până în anii trecuți, când ne-am mutat în noua și mândra biserică din parcul cel mare al Brașovului.

Pedant, conștiințios, regulat ca o mașină, lucid la minte până în ultima clipă, moartea l-a ajuns la Alba-Iulia, unde se retrăsese abia de câteva săptămâni, la o vârstă cu adevărat patriarhală, de 96 de ani, invrednicit să primească deslegarea preoțească și merindea de veci, în ceasul din preajma morții sale.

La prohodul săvârșit în lărga biserică din Șard a pontificat însuși Păr. Vicar General și Prepozit capitular **Dr. Victor Macaveiu**, alături de Revds. **Gh. Dănilă**, de PP. OO. **Vasile Urzică** și **Elie Magda** și de On. **Vasile Gherman**, care a rostit și predica funebrelă. Părintele Prepozit a tălmăcit omagiul Ordinariatului și Capitlului Mitropolitan, adus persoanei răposatului. — Odihnească în pace!

Știri mărunte

Răspuns la un omagiu. Guvernul român a ținut să exprime, sărbătorește, **Mareșalului Antonescu** admirația sa și a Neamului întreg, din prilejul ocupării Odesei. Cuvântului însuleșit, rostit de d. Mihai Antonescu, vicepreședintele Consiliului, i-a răspuns Conducătorul Statului, apăsând în chip deosebit pe declarația solemnă: „Nu voi fi mulțumit și nu voi merita felicitările și recunoștința DV. și a Națiunii, decât în ziua când Țara aceasta va fi repusă în drepturile pe cari nu le-am uitat, pe cari nu le pot uita, și pe cari nu le poate uita nimeni... Nici o furtună nu mă va abate de pe această cale”. — Amin și Doamne ajută!

Primul congres euharistic al riturilor orientale din America s'a ținut în vara aceasta la Chicago, în prezența Delegatului apostolic în America, Mons. Amleto Cicognani. După liturgia arhierescă în ritul rutean, Delegatul apostolic a rostit o cuvântare frumoasă, în care a preamărit frumusețea riturilor orientale, pe care Sf. Scaun vrea să le păstreze neschimbate atât ca formă, cât și ca spirit. Toți catolicii trebuie să le iubească, pentru că numai prin ele se va ajunge la revenirea celor 160 milioane de disidenți. — Să ia aminte unii dintre ai noștri, care prea ne desconsideră așezămintele noastre bisericești orientale!

46 parohii noi la Buenos Aires în timp de 10 ani. O solemnitate nespuse de mișcătoare a avut loc la Buenos Aires, capitala republicii argentine: Clerul catolic din capitală s'a strâns în jurul iubitului său arhiepiscop, cardinalul Copello, pentru a-și exprima sentimentul lor de mulțumire pentru construirea a 25 de biserici noi, împreună cu casele parohiale respective. Cu acest prilej presa din capitală a subliniat faptul că în decurs de 10 ani, adică dela 1928 până la 1938, au fost întemiate în capitală 46 de parohii noi, numărul total al parohiilor din oraș fiind astfel de 110. Pentru a putea realiza această operă atât de măreață, credincioșii au răspuns cu mână largă inițiativei ferice a iubitului lor păstor, știind că ce jertfesc pentru biserică, jertfesc pentru sufletul lor.

Locale. Dumineca viitoare, V după Înălțarea Sf. Crucii, va predica în catedrală pâr. **Dr. Septimiu Todoran**, profesor de teologie.

Descoperiri arheologice în Spania. La Caltiltierra (Segovia) s'a descoperit nu de mult o necropolă vizigotă din sec. al V-lea, care pare că e cea mai vastă din Europa. Săpăturile au scos la iveală morminte care conțin multe obiecte de aramă și argint, sticle policrome ș. a. La Canoquebrado s'au descoperit multe cuptoare de piatră pentru topitul metalelor, care au o vechime de peste 2000 ani și multe obiecte din epoca de piatră. Toate acestea formează obiectul unor studii profunde pentru iubitorii trecutului omenirii.

Autostradă „transeuropeană“. După planurile din Berlin, lucrările pentru autostrada ce e planuită să meargă dela Ostende până la Stambul prin Bruxelles, Köln, Viena, Budapesta, Belgrad și Sofia, proiect mai recent prevede — după cum e informat de agenția „Central-Europa“ — o bifurcare a autostrăzii acesteia dela Budapesta spre București — Constanța.

† Petru Munteanu, paroh protopop la Parohia Lugojului, a trecut la cele veșnice în ziua de 19 Octombrie c., într'al 64-lea an al vieții. — Fie!

† Valeria Orga născ. Uilăcanu, s'a stins din viață la Cluj, în ziua de 19 Septembrie c., într'al 61-lea an al vieții și 35 al căsătoriei. — Odihnească în pace!

† Văd. Victoria Karșai, născ. Ioanovicu, s'a stins din viață la Aiud, în 9 Octombrie c., la vârsta de 68 de ani. — În veci pomenirea ei!

CARTI & REVISTE

Dr. DUMITRU LUCACIU: Despre preoție. Huși. 1940. Pagini: 16. Prețul: 5 Lei.

Discurs ocazional, rostit cu prilejul celei dintâre sf. liturghii slujite de un nouhirototit. Păr. Dumitru Lucaciu a fost fericit inspirat când l-a dat și tipărit în felul acesta bogăția de străluciri, în care-i prezintă preotul și harul preoției din Legea Nouă, va folosi și altora, nu numai celor ce au ascultat această cuvântare aleasă în biserică Părinților Franciscani din Huși.

ALEXANDRU MUNTEANU: Lumini și umbre. Note literare. Târgu-Mureș. 1940. Pagini: 91. Prețul: 50 Lei.

Stăpân pe respectabile cunoștințe de istoria literaturii mai vechi și mai noi, autorul are curajul să spună și judecăți aspre, dar îndreptățite, în ce privește anumiți snobi ai scrisului românesc (Ca de ex., în eseul: Freudismul și specificul literaturii noastre). De altfel, toate, cele unsprezece bucăți, cât cuprinde broșura, atacă câte o problemă, (Stilul lui Radu Greceanu, Triptic stilistic, etc.), ori reliefează câte o figură de scriitor († Pavel Dan, V. Copilu-Cheatră, M. Bemis, ș. a.). Nimenea nu va lăsa din mâni această tipăritură cu impresia c'ar fi pierdut vremea citindu-o. — Curaj, de atâtea-ori, cazul.

RAYMUND NETZHAMMER: König Karol I von Rumänien und Maria-Einsiedeln. Stiftsdruckerei Einsiedeln. 1939. Pagini: 14. Prețul: ?

Postul arhiepiscop latin al Bucureștilor, alături de acum în Elveția, în mijlocul fraților întru Sf. Benedict din tagma căruia făcuse și face parte și I. P. S. Netzhammer, la împlinirea alor 25 de ani dela trecerea în veșnicie și în istoria Neamului românesc a celui care a fost Regele Carol I, a închinat memoriei marelui monarh aceste pagini de duioasă și cucernică amintire. Destăinuie în ele ilustrul autor amintiri personale, care arată iubirea deosebită a Regelui Carol I al României față de Mănăstirea benedictină din Einsiedeln, ca și față de fiii sf. Benedict, și temeierile acestei iubiri, rădăcini străvechi în familia domnească din care străgea Regele Român.

ION MUNTEANU: Băiatul Popii Nicolae Roman. București. Pagini: 245. Prețul: 100 Lei.

Tema e aceeași ca în puternica navelă „Dăruirea iubirii” a pâr. Ion Agârbiceanu: căsătoria cu femeia străină e o tragedie, dacă nu-i incunjurată de vreme, cu energie și cu suflet tare. Un tânăr intelectual român și odrasla din familie preoțească se căsătorește c'o ungheroaică. Bine înțeles că împotriva voinței părinților săi. — Ceeace era de prevăzut, se întâmplă: Ion Ardeleanu, eroul romanului, se nefericește. Se căsătorește și a rămas ce fusese: o strictă și o spioană în slujba dușmanilor neamului din care făcea parte Ion. Acțiunea se petrece mare parte în timpul trecutului război mondial și e întrefesută cu scene de un realism sguiditor, ca de ex. arderea barbară a României din Belș. Sunt însă prinse dureros de viu și stări de lucruri de după unirea cea mare.

Dr. ALEX. OLTEANU: Știința Dreptului Civil. Blaj. 1941. Pagini: 45. Prețul: ?

Chiar și problemele cele mai rigide și mai aride pot fi prezintate limpede și atrăgător, dacă cel care le abordează are talent. Autorul lucrării din chestia, tratând „Știința Dreptului civil” așa cum o tratează, vedește mai pe sus de orice îndoială că are un mare talent și cunoștințele necesare pentru așa ceva, ci și talent pentru a da viață noțiunilor abstracte și a le îmbrăca în așa, cât să poată fi ușor înțelese și simpatizate.